

Передмова	15
Скорочення	19
1. Загальні положення	27
Проблема визначення міжнародного права	27
Загальне і регіональне міжнародне право	28
Характеристики міжнародного права	29
Міжнародне право як «право»	32
Сфера застосування міжнародного права	35
2. Історія та теорія	37
Формування європейського міжнародного права	39
Особливості європейського міжнародного права в практиці країн	
після 1648 року	39
Колонізація та відносини з неєвропейськими країнами	41
Західна півкуля	43
Теорія: натуралісти та позитивісти	44
Теорія суверенітету	46
Правові результати періоду до Першої світової війни	48
Необмежене право на застосування сили	49
Мирне врегулювання спорів	50
Заборона работоргівлі	51
Гуманізація законів та звичаїв війни	52
Перші форми міжнародних організацій	52
Гаазькі мирні конференції 1899 і 1907 років	53
Вододіл після Першої світової війни	54
Ліга Націй	55
Спроба обмежити застосування сили	55
Інші функції Ліги	56
Постійна палата міжнародного правосуддя	56
Невдача системи Ліги	57
Розвиток після Другої світової війни	58
Заборона застосування сили і колективна безпека	
в Статуті Організації Об'єднаних Націй	58
Деколонізація і зміна в складі міжнародного співтовариства	60
Ставлення до міжнародного права з боку країн третього світу	61
Загальність і виклик єдності міжнародного права	63
Нові розробки в теорії	66

3.	Джерела міжнародного права	69
	Договори	71
	Правоутворювальні договори та «договори-контракти»	72
	Сторони міжнародних договорів та «інтернаціоналізованих контрактів»	73
	Звичай	74
	Де шукати докази звичаєвого права	75
	Проблема повторення	77
	Слова і справи держав	80
	Психологічний елемент у формуванні звичаєвого права (<i>opinio juris</i>)	81
	«Миттєве» звичаєве право	83
	Універсальність і теорія консенсусу	84
	Загальні принципи права	86
	Рішення судів	90
	Правознавці	91
	Інші можливі джерела міжнародного права	92
	Акти міжнародних організацій	92
	«М'яке» право	94
	Справедливість	95
	Ієрархія джерел	97
	<i>Jus cogens</i>	98
	Зобов'язання <i>erga omnes</i> та «міжнародні злочини»	100
	Кодифікація міжнародного права	103
4.	Міжнародне право і внутрішньодержавне право	105
	Дуалістична та моністична теорії	105
	Ставлення міжнародного права до внутрішньодержавного права	106
	Ставлення внутрішньодержавних правових систем до міжнародного права	107
	Договори	108
	Звичай і загальні принципи	113
	Висновки	116
	Публічне та приватне міжнародне право	116
5.	Держави та уряди	120
	Держави	120
	Визначена територія	120
	Населення	122
	Ефективний контроль з боку уряду	123
	Можливість вступати у відносини з іншими державами	126
	Самовизначення та визнання як додаткові критерії	127
	Федеративні держави	127
	Уряди	128
	Визнання держав та урядів у міжнародному праві	129
	Визнання держав	130
	Правові наслідки визнання у міжнародному праві	130
	Правові наслідки у внутрішньодержавному праві	134
	Визнання урядів	134
	Визнання <i>de jure</i> та <i>de facto</i>	136

6.	Міжнародні організації, фізичні особи, компанії та групи	140
	Міжнародні організації	141
	Неурядові організації (НУО)	147
	Фізичні особи та компанії	151
	Повстанці та національно-визвольні рухи	157
	Етнічні меншини та корінні народи	158
	Меншини	158
	Корінні народи	160
7.	Юрисдикція	163
	Форми юрисдикції	163
	Кримінальна юрисдикція національних судів	164
	Принцип територіальності	165
	Принцип громадянства	165
	Захисний принцип	167
	Принцип універсалізму	167
	Універсальна юрисдикція національних судів над злочинами проти прав людини	169
	«Іван Грізний» — процес над Джоном Дем'янюком	171
	Колізія юрисдикцій	172
	Видача	174
8.	Імунітет від юрисдикції	176
	Імунітет суверена (або держави)	176
	Доктрина дії держави	181
	Дипломатичний імунітет	183
	Імунітет від юрисдикції судів	185
	Інші привілеї та імунітети	186
	Консульський імунітет	188
	Імунітети міжнародних організацій	188
	Відмова від імунітету	189
9.	Міжнародні договори	192
	Укладання міжнародних договорів і набування ними чинності	193
	Прийняття тексту договору	194
	Згода на обов'язковість договору	194
	Набуття чинності	197
	Застереження	198
	Реєстрація	199
	Застосування договорів	200
	Територіальна сфера дії договорів	200
	Договори та треті держави	200
	Застосування подальших договорів з того самого предмету	201
	Недійсні договори	201
	Норми внутрішньодержавного права стосовно компетенції укладати договори	201
	Договори, що укладаються особами, які не є уповноваженими представляти державу	202
	Спеціальні обмеження правомочності на висловлювання згоди держави	203

Примушення представника держави	203
Примушення держави через погрозу силою або її застосування	203
Інші підстави недійсності	204
Наслідки недійсності	204
Припинення договорів	205
Припинення у відповідності до положень договору	206
Припинення за згоди учасників	206
Домислюване право денонсації або виходу	206
Припинення договору або призупинення його дії внаслідок його порушення (припинення через порушення)	207
Подальша неможливість виконання	208
Докорінна зміна обставин	209
Поява нової імперативної норми (<i>jus cogens</i>)	210
Початок війни	210
Наслідки припинення або призупинення	211
10. Набуття території	212
Шляхи набуття території	212
Поступлення	213
Зайняття	214
Право набувної давності	216
Дії природи	217
Визнання у судовому порядку	217
Завоювання	218
Мовчазна згода, визнання і позбавлення права заперечення	221
Інтертемпоральне право	223
Юридичні та політичні аргументи	225
Менші права на територію	226
Сервітути	227
11. Правові наслідки змін суверенітету над територією (правонаступництво держав)	230
Договори	231
Договори, що стосуються прав на територію	231
Інші типи договорів	233
Принцип «переміщення кордонів договорів»	233
Деколонізація та нові держави	234
Нещодавня практика	236
Відокремлення	236
Балтійські держави	236
Розчленування	236
Радянський Союз	236
Югославія	238
Чехословаччина	238
Об'єднання	239
Німеччина	239
Йемен	240
Міжнародні позови	240
Громадянство	241
Суспільне майно	241
Приватне майно	242
Права за договорами	243

12. Міжнародне морське право	245
Внутрішні води	248
Територіальне море	250
Право мирного проходу	250
Права прибережної держави над територіальним морем	251
Ширина територіального моря	252
Лінія, від якої вимірюється територіальне море	255
Прилегла зона	257
Виключні риболовецькі зони і виключні економічні зони	258
Відкрите море	260
Акти втручання у відкритому морі	262
Юрисдикція національних судів над злочинами, скоєними у відкритому морі	266
Континентальний шельф	267
Глибоке морське (океанське) дно	270
Морські кордони	272
13. Повітряний і космічний простір	276
Повітряний простір	276
Космічний простір	281
Принцип «спільної спадщини людства»	290
14. Права людини	292
Концепція прав людини	293
Права людини на світовому рівні	295
Статут Організації Об'єднаних Націй	295
Загальна Декларація прав людини	296
Органи Організації Об'єднаних Націй, які діють у галузі прав людини	298
Пакти 1966 року	300
Інші документи про права людини на світовому рівні	301
Права людини на регіональному рівні	303
Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод	303
Інші регіональні документи	306
Права людини як справа міжнародного характеру	307
15. Міжнародне економічне право	310
Бреттон-Вудська система і міжнародні економічні організації	312
Міжнародний валютний фонд (МВФ)	316
Світовий банк	317
ГАТТ	319
Нова Всесвітня торгова організація	322
Товарні угоди	323
Угода про послуги (ГАТС)	323
Угода про права на інтелектуальну власність (ПТПІВ)	324
Організаційні аспекти	325
Країни, що розвиваються, та вимога про Новий міжнародний економічний порядок	325

Примусове відчуження і правила щодо відшкодування	328
Замасковане відчуження	332
Відчуження прав за договором	332
Право на розвиток	333
16. Навколишнє середовище	335
Обсяг і характер міжнародного права навколишнього середовища	336
Звичаєве право та загальні принципи	342
Конференція Організації Об'єднаних Націй з питань навколишнього	
середовища та розвитку	344
Конвенція про зміну клімату	345
Конвенція про біорозмаїття	347
Ріо-де-Жанейрівська Декларація та «Порядок денний 21»	348
Висновки	349
17. Відповідальність держав	353
Робота Комісії міжнародного права	353
Відповідальність держав і поведження з іноземними громадянами	356
«Ставлення в провину»	358
Мінімальний міжнародний стандарт	361
Прелімінарні заперечення	364
Національність (громадянство) позовів	364
Вичерпання національних засобів правового захисту	370
Відмова	371
Безпідставна затримка і неналежна поведінка потерплого	
чужинця	372
Наслідки міжнародно-протиправної дії	372
Контрзаходи і врегулювання спорів	374
18. Мирне врегулювання спорів між державами	377
Дипломатичні способи врегулювання спорів	380
Переговори	380
Добрі послуги та посередництво	381
Встановлення фактів і розслідування	382
Примирення	384
Правові засоби врегулювання спорів	387
Розгляд у судовому порядку	387
Міжнародний суд	388
Склад	389
Юрисдикція	389
Судочинство	396
Камери <i>ad hoc</i>	397
Забезпечення виконання рішень	398
Консультативні висновки	399
Оцінка роботи Міжнародного суду	400
Арбітраж	405
МЦУІС	408
Трибунал з позовів між Іраном і Сполученими Штатами	409
Врегулювання спорів за Конвенцією про морське право	412
Висновки	414

19. Міжнародні війни, громадянські війни і право на самовизначення: <i>jus ad bellum</i>	421
Правомірні та неправомірні війни: перебіг до 1945 року	422
Заборона застосування сили у Статуті Організації Об'єднаних Націй	425
Самооборона	428
Превентивна самооборона	428
Самооборона та територіальні зазіхання	432
Самооборона проти нападу на морські та повітряні судна	433
Збройний захист громадян за кордоном	433
Збройні репресалії	434
Негайність і відповідність	435
Колективна самооборона	436
Громадянські війни	437
Правомірність громадянських воєн	438
Участь інших держав: допомога повстанцям	438
Участь інших держав: допомога існуючим органам влади	442
Теорія, за якою допомога існуючим органам влади є правомірною	442
Теорія, за якою допомога існуючим органам влади є неправомірною	443
Колективна самооборона проти підливних дій	445
Висновок	446
Самовизначення і застосування сили	447
Підмандатні, підопічні та несамоврядні території	449
Підмандатні території	449
Підопічні території	449
Південно-Західна Африка (Намібія)	449
Несамоврядні території	451
Подвійні стандарти?	455
Наслідки порушень права на самовизначення	456
Створення нових держав	456
Право на територію	457
Національно-визвольні війни	459
Нові проблеми	462
Ефективність сучасних норм права проти застосування сили	465
20. Засоби ведення війни і кримінальна відповідальність: <i>jus in bello</i>	467
Правомірні та неправомірні засоби ведення війни	468
Ядерна зброя	473
Право нейтралітету та призове право у морській війні	477
Репресалії	480
Правила, що регулюють ведення громадянських воєн	480
Переслідування за військові злочини	482
Міжнародний кримінальний трибунал по колишній Югославії	485
Юрисдикція Трибуналу	486
Робота Трибуналу	489
Трибунал по Руанді	492
До постійного міжнародного кримінального суду?	492
Можливий майбутній розвиток	493

21. Статут і органи Організації Об'єднаних Націй	497
Статут Організації Об'єднаних Націй і проблема його тлумачення	498
Буквальне тлумачення	499
Намір та <i>travaux preparatoires</i>	500
Практика	500
Територіальне верховенство і домислювані повноваження	501
Цілі Організації Об'єднаних Націй	502
Внутрішня компетенція	503
Членство	504
Представництво Китаю	506
Випадок Югославії	507
Органи Організації Об'єднаних Націй	508
Рада Безпеки	508
Генеральна Асамблея	513
Секретаріат	516
Економічна і Соціальна Рада та спеціалізовані установи	519
22. Організація Об'єднаних Націй і мир та безпека	522
Мирне вирішення спорів відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй (розділ VI)	522
Коллективна безпека та примусові дії (розділ VII)	525
Практика застосування розділу VII упродовж «холодної» війни	529
Збройні сили Організації Об'єднаних Націй у Кореї	531
Резолюція про об'єднання заради миру	532
Родезія та Південна Африка	533
Практика застосування розділу VII після закінчення «холодної» війни	536
Захват Іраком Кувейту	537
Курдська криза	541
Сомалі	546
Руанда	549
Гаїті	551
Югославія	553
Миротворницька діяльність ООН	562
«Стара» миротворницька діяльність під час «холодної» війни	562
Перші Надзвичайні збройні сили Організації Об'єднаних Націй на Близькому Сході (ЮНЕФ)	563
Збройні сили Організації Об'єднаних Націй у Конго	564
Справа про витрати	566
Збройні сили Організації Об'єднаних Націй для підтримки миру на Кіпрі	567
Нові збройні сили на Близькому Сході	569
Нові форми підтримки миру після «холодної» війни	570
Висновок	573
<i>Перелік судових справ</i>	579
<i>Договори, декларації та інші документи</i>	585